

INHOUD

Inleiding	‘Krachtiger dan alle andere’	11
1	Divergeer! zeggen de cellen	27
2	Verborgen in het donker	52
3	Veeleisende vrouwtjes, makkelijke mannetjes	75
4	De potentie van primaten	101
5	Een egalitaire bakermat?	125
6	Dominantie kweken	151
7	De knipbeurt van Samson, de hiel van Achilles	180
8	Het probleem met mannen	205
9	De groei van dochters	237
10	Miljarden staan op	274
Epiloog	#YesAllWomen	301
	Dankwoord	315
	Noten	319
	Verder lezen	375
	Register	377

INLEIDING

'Krachtiger dan alle andere'

Het argument van dit boek is heel simpel: vrouwen zijn niet gelijk aan mannen, ze zijn in veel opzichten superieur en veel van die opzichten zullen in de toekomst belangrijk zijn. Het is niet alleen een kwestie van cultuur of opvoeding, al spelen beide een rol. Het is ook een kwestie van biologie en van de door de biologie beïnvloede domeinen van onze gedachten en gevoelens. Het komt door chromosomen, genen, hormonen en zenuwbanen. Het komt niet hoofdzakelijk door wat je moeder je heeft geleerd of hoe je door je ervaringen bent gevormd. Het komt vooral door de intrinsieke verschillen van het lichaam en het brein.

Zijn die verschillen altijd de reden dat vrouwen en mannen verschillend zijn? Nee. Zijn alle mannen zus en alle vrouwen zo? Nogmaals nee. Zijn de verschillen die ik ga bespreken beïnvloed door ervaring? Dat zijn ze, tot op zekere hoogte. Maar voor mijn argumentatie vormen deze overwegingen of de vele andere waarmee ik rekening zal houden geen van alle een serieus obstakel, en ze tasten evenmin de voornaamste conclusie ervan aan: dat vrouwen op de meeste manieren die er vandaag toe doen superieur zijn.

En nee, ik bedoel niet wat paternalistische mannen bedoelden toen ze in het onverlichte verleden zeiden dat vrouwen verheven, spirituele wezens zijn die weggehouden moeten worden van het jachtige gekraak van het competitieve bestaan, van zakendoen, politiek en oorlog, om een nieuwe generatie mensen met waarden op te voeden. Eigenlijk bedoel ik het omgekeerde. Ik bedoel dat vrouwen in de grond praktisch én zorgzaam zijn, coöperatief én competitief, bedreven in het opzijzetten van hun eigen ego, bekwaam in het aansturen van mensen zonder ze in de verdediging te jagen; dat ze eerder bouwers zijn dan slopers. Ik bedoel vooral dat vrouwen een complexe wereld draaiend kunnen houden op manieren die gericht, efficiënter, weloverwogener en con-

structiever zijn dan die van mannen, omdat vrouwen niet om de haverklap worden afgeleid door impulsen en stemmingen die, soms indirect, leiden tot ongepaste seks en onnodig geweld. Vrouwen doen aan allebei minder gretig mee. En als ze dan toch een oorlog in getrokken worden, zal dat een oorlog uit noodzaak zijn en niet uit vrije keus, gebaseerd op rationele overwegingen en geen uit de klauw gelopen botsing van ego's.

Deze zienswijze is niet nieuw. Elizabeth Cady Stanton, medeoprichtster van de Amerikaanse vrouwenbeweging, sprak op 19 januari 1869 in Washington D.C. op de Nationale Conventie voor Vrouwenkiesrecht. Ze zei: 'Dezelfde argumenten die in dit land zijn aangevoerd om het stemrecht uit te breiden [...] naar blanke, hier geboren mannelijke burgers zonder vermogen of opleiding en buitenlanders [...] en dezelfde argumenten die door de grote Republikeinse partij worden gehanteerd om een miljoen zwarte mannen uit het Zuiden burgerrechten te geven, al deze argumenten brengen we vandaag naar voren voor de vrouw, en er is er nog een, krachtiger dan alle andere: het verschil tussen man en vrouw. Omdat man en vrouw elkaar aanvullen hebben we over zaken van landsbelang de denkbeelden van de vrouw nodig voor een betrouwbare, stabiele regering.'

Ze zei ook: 'Als de hoogste regeringsambten die het volk te vergeven heeft op Wall Street worden gekocht en verkocht, is het louter toeval wie onze leiders worden. Waar stevent een natie op af als een goed stel hersens minder voorstelt dan een baar goud en hansworsten wetten maken voor koninginnen?' Bijna anderhalve eeuw later worden de hoogste regeringsambten nog steeds op Wall Street gekocht en verkocht en zijn het hansworsten die wetten maken voor koninginnen. Welnu, voor wat dat laatste betreft is het einde hoe dan ook in zicht.

Maar let op: welk extra argument voor gelijke vrouwenrechten is 'krachtiger dan alle andere'? *Het verschil tussen man en vrouw*. Mannen en vrouwen vullen elkaar aan. Na anderhalve eeuw onderzoek is Elizabeth Cady Stantons argument van het verschil krachtiger dan ooit; het stoelt op evolutie, hersenwetenschap, kinderpsychologie en antropologie. En daar kunnen we nog iets aan toevoegen.

Vrouwen beschikken niet alleen over een superieur beoordelingsvermogen maar zijn door hun geloofwaardigheid, betrouwbaarheid en eerlijkheid, door goed te kunnen werken en spelen met anderen, door zich relatief minder te laten afleiden door seksuele prikkels en door lagere

niveaus van vooringenomenheid, onverdraagzaamheid en gewelddadigheid, ook *biologisch* superieur. Ze leven langer, hebben in elke leeftijdsgroep lagere sterftecijfers, zijn resistenter tegen de meeste ziektecategorieën en lopen veel minder risico op hersenafwijkingen die leiden tot verstoring of zelfs gewelddadig gedrag. En uitermate fundamenteel is natuurlijk dat ze met hun eigen lichaam nieuw leven kunnen voortbrengen, een in biologisch opzicht veeleisende, dure last waar mannen letterlijk maar een piepkleine biologische bijdrage aan leveren; eentje waaraan bovendien in de niet eens zo verre toekomst vermoedelijk geen behoefte meer zal zijn. Zoals we zullen zien zijn er soorten die op die manier zijn geëvolueerd en jawel, ze maken het uitstekend; met onze toenemende beheersing van de biotechnologie kunnen wij dat punt veel sneller bereiken dan zij en het zelfs nog beter doen.

Ik beveel het niet aan, begrijp me goed; ik zeg alleen dat het een haalbare kaart is, terwijl de omgekeerde situatie biologisch onmogelijk is. Als man wil ik het liefst dat ik en mijn soort kunnen blijven bestaan en dat we ons nut blijven hebben. Uit gezaghebbende bronnen hoor ik ook dat de meeste vrouwen mannen niet kwijt willen. Maar de overgrote meerderheid van vrouwen en veel mannen met hen willen een wereld zien waarin kansen, verantwoordelijkheden en beloningen gelijker verdeeld zijn tussen de seksen. Niet omdat die zoveel gemeen hebben – wat op allerlei manieren inderdaad zo is – maar, vooral, misschien omdat ze verschillend zijn. Het is de complementariteit waar Elizabeth Cady Stanton op doelde, en ik zal aantonen dat die niet alleen mogelijk of waarschijnlijk is; ze is al bezig, ze gaat snel, en niets kan haar nog stoppen.

Dat komt deels doordat ze de menselijke natuur eigen is; ze vertegenwoordigt een terugkeer naar een ver verleden, in het prille begin van de historie van onze soort, een complementariteit die door repressieve maatschappelijke afspraken al duizenden jaren wordt tegengehouden. Ze keert terug omdat ze natuurlijk is en wij deze eigenaardige maatschappelijke afspraken naast ons neerleggen. Extreme mannelijke overheersing is een anomalie in onze historie; deze is weliswaar van lange duur maar ze is evengoed tijdelijk. Op het vlak van de relatie tussen de seksen zijn we gelijkheid aan het heroveren, niet aan het uitvinden. En als we een kijkje nemen in de dierenwereld, zien we veel goede voorbeelden bij onze meest nabije verwanten en elders.

Wat wordt er dan anders aan deze nieuwe wereld?

In tegenstelling tot de algemeen aanvaarde wijsheid zijn vrouwen logischer en minder emotioneel dan mannen. Vrouwen huilen inderdaad sneller, en ook dat is deels biologisch, alhoewel er mannelijke politici en andere prominenten zijn die blijkbaar in het openbaar strategische tranen kunnen plengen. Maar het leven op onze planeet wordt niet in gevaar gebracht door vrouwen tranen en het is ook niet die zilte stroom die armoede veroorzaakt, openbare fondsen uitput, reputaties te gronde richt, ongewenste intimiteiten opdringt, kinderen doodt, weerloze mensen martelt of steden in puin gooit. Die calamiteiten zijn letterlijk mannenwerk. Ze zijn het resultaat van mannelijke emoties, emoties die mannen voortdurend afleiden. Niet alle tijden en plekken zijn over één kam te scheren; mannen zijn zichzelf in allerlei mate meester geworden, soms langdurig, historisch gezien soms zelfs gedurende hele tijdvakken. Maar zoals ik in dit boek steeds weer zal aantonen, zijn te veel mannen behept met afleidende drijfveren en emoties, en dat is iets waar vrouwen veel minder last van hebben.

Er is me verteld dat ik te streng ben voor mannen, dat ik toch moet erkennen dat de meeste mannen zich níét schuldig maken aan geweldpleging, verkrachting, promiscuïteit of oorlogszucht. Natuurlijk doen ze dat niet. Maar de minderheid die zulke dingen wél doet is gevaarlijk groot – vele malen groter dan bij vrouwen – en het stempel van die minderheid op de geschiedenis van de mensheid is enorm. Je zou zelfs kunnen zeggen dat die goeddeels verantwoordelijk is voor de geschiedenis, in elk geval voor de tien- tot twaalfduizend jaar die aan de moderne tijd voorafgaan. Niet alle mannelijke machthebbers hebben zich trouwens aan al die zaken schuldig gemaakt, maar te veel van hen zijn met een of meer ervan de fout in gegaan. Daar doelt Simone de Beauvoir op als ze in haar baanbrekende boek *De tweede sekse* schrijft: ‘het vrouwenvraagstuk [is] altijd een probleem van de man geweest’.¹ Zoals we zullen zien, heeft het gedrag van mannen aan de top of op weg naar de top overigens andere mannen zelfs nog meer onderdrukt dan vrouwen. Mannen zijn in hoge mate oververtegenwoordigd op machtsposities, maar er zijn nog veel meer mannen die van het gedrag van die topmannen te lijden hebben; ze verkommeren onderop en worden daar door andere mannen gedood, tot armoede gebracht, uitgehongerd, bedrogen en van hun kansen beroofd.

Maar – zo luidt de volgende tegenwerping – mannen hebben grootse dingen tot stand gebracht! Veel vaker dan vrouwen! Dat erken ik ook, al is de vergelijking nauwelijks eerlijk te noemen, gelet op het feit dat mannen al duizenden jaren het pad blokkeren van vrouwen naar grootse zaken op wat voor gebied dan ook. Laten we dus om te beginnen deze feiten erkennen: de meeste mannen zijn niet destructief; niet alle vrouwen zijn coöperatief en zorgzaam; vrouwen hebben hun eigen manieren om conflicten te creëren en anderen te onderdrukken. Wij wetenschappers willen echter weten of er generalisaties mogelijk zijn. Ik zal laten zien dat zulke generalisaties in het domein van de sekseverschillen in de hersenen en het gedrag niet alleen mogelijk zijn, maar door de bewijslast ook volkomen gerechtvaardigd worden. We zullen ook zien dat het niet alleen de verschillende gemiddelde niveaus van geweldpleging en egoïsme zijn die er in de geschiedenis toe hebben gedaan. Bij mannen stijgt bovendien het gemiddelde niveau van die emoties wanneer ze groepen vormen die vrouwen buitensluiten, en de toxische dynamiek die dan ontstaat heeft de loop van de geschiedenis vergiftigd.

Alle oorlogen zijn, zoals we zullen zien, voor jongens. Mensen die willen bewijzen dat ook vrouwen ten oorlog trekken, noemen Margaret Thatcher, Indira Gandhi en Golda Meir, maar zij zijn vrouwen die aan de top stonden van een volstrekt mannelijke hiërarchie en zich geconfronteerd zagen met andere hypermasculiene politieke piramiden, terwijl ze zelf tijdens het bevechten van hun weg naar de top zijn vermannelijkt. En ze waren geen gemiddelde vrouwen. Er is alle reden om aan te nemen dat een toekomstige nationale hiërarchie met een vrouwelijke staf en leiding, in een context waarin vrouwen leiding kunnen geven zonder mannen te hoeven imiteren, in haar betrekkingen met andere naties waar soortgelijke wijzigingen zijn doorgevoerd, minder gauw aan een oorlog zou beginnen. Maar dat niet alleen.

Seksschandalen, financiële corruptie en geweldpleging zijn voor het overgrote deel mannelijk. Ik zal betogen dat dit niet vooral komt doordat mannen het toevallig voor het zeggen hadden en de kans hadden om deze dingen te doen. Het komt vooral doordat ze man zijn. En de drijfveren en voorkeuren die hen in een positie hebben gebracht waarin ze hun macht konden misbruiken zijn dezelfde die hen lange tijd in staat hebben gesteld vrouwen buiten te sluiten. Maar dat is voorbij.

Vrouwen hebben uiteraard eigen emoties: de zorg voor anderen, met

name jonge en oude mensen; het verlangen naar een toekomst voor hun kinderen die beter is dan het verleden; de afkeer voor het soort dingen dat veel mannen doen. Maar zelfs positieve emoties kunnen in een gevaarlijke wereld te veel van het goede zijn. En de emoties van vrouwen zijn echt niet allemaal positief. Er zijn valse grieten die met niets dan woorden andere meisjes tot zelfmoord hebben gedreven. Er zijn volwassen vrouwen die opzichtig met hun rijkdom pronken om andere vrouwen te vernederen. En niet alle tactieken van de vrouw bij het paringspel zijn bewonderenswaardig. Maar zelfs die emoties vormen geen typische bedreiging voor de wereld en de mensen die haar bevolken. En de emoties die de meeste vrouwen hebben zullen niet inperken, labelen en slopen. Die verbreden, beschermen en bouwen, en vrouwen weten dat ze om die dingen te kunnen doen in het hier en nu moeten leven, niet in een of andere apocalyptische droom. Als mannen van Mars komen, komen vrouwen van Aarde.

Er is een aangeboren stoornis die verrassend algemeen voorkomt, vanwege een verandering in een cruciaal chromosomenpaar. In normale conditie zien beide chromosomen er hetzelfde uit, maar bij deze stoornis is een ervan onherkenbaar gekrompen. Met als gevolg een kortere levensverwachting, hogere sterfte in alle leeftijdsgroepen, onvermogen tot voortplanting, voortijdig haarverlies en hersendefecten die kunnen resulteren in aandachtstekortstoornis, hyperactiviteit, probleemgedrag, hyperseksualiteit en een enorme overdosis naar buiten en naar binnen gerichte agressie. Het voornaamste fysiologische mechanisme is androgenvergiftiging, maar er kunnen ook andere mechanismen zijn. Ik noem deze stoornis het x-chromosoomdeficiëntiesyndroom en een verbijsterende 49 procent van de menselijke soort lijdt eraan.

Een andere naam ervoor is ‘mannelijkheid’.

Mijn besluit om man-zijn een syndroom te noemen, en om het te zien als minder normaal dan het gebruikelijke alternatief, is (zoals ik zal aantonen) geen arbitrair moreel oordeel. Het is gebaseerd op evolutie, fysiologie, ontwikkeling en vatbaarheid voor ziekten. In ons vroegste verleden konden al onze voorouders zich voortplanten vanuit hun eigen lichaam; anders gezegd: in de grond waren we allemaal vrouwelijk. Als biologen zich afvragen waarom sekse geëvolueerd is, stellen ze geen retorische vraag; het gegeven dat seks lekker is, is een waardevol extra.

Wat ze in feite vragen is: *Waarom hebben die zelfvoorzienende vrouwen mannen uitgevonden?* De reden daarvoor moest wel van groot gewicht zijn geweest, aangezien ze een volledig nieuwe set spelers binnenhaalden, die ruimte innamen en aten tot ze verzadigd waren, om nog maar te zwijgen over hoe irritant ze waren, *maar die zelf niet in staat waren het doel van de evolutie te verwezenlijken: nieuw leven voortbrengen.*

Daar gaan we in hoofdstuk 2 naar kijken, maar kort samengevat lijkt dit het beste antwoord op het vraagstuk: om uitschakeling door ziektekiemen voor te zijn. Als jij in je eentje nieuw leven voortbrengt, produceer je in feite een kloon van jezelf, met als uiteindelijk resultaat een heleboel nakomelingen en verwanten met dezelfde genen. De ziektekiem die een van jullie te grazen neemt, neemt jullie allemaal te grazen. Breng een man voort en na verloop van tijd is er veel meer verscheidenheid. Paar met een man die een beetje anders is dan jij en je produceert een schepsel dat anders is dan jullie allebei. Resultaat: ziektekiemen in de war. Intussen besteed je het meest intense deel van de competitie uit. Jij neemt de reproductie op je, niet hij (afgezien van zijn petieterige donatie), dus kan hij met andere mannen op de vuist en kunnen zij sneller evolueren. Je dochters erven de variëteit en ook zij concurreren en evolueren.

Maar blijkbaar heb je een soortement monster van Frankenstein geschapen dat op een gegeven moment lastig onder controle te houden is. Kijk naar de nietige, sierlijke schaatsenrijdertjes die 's zomers over sloot en plas scheren.² Vrouwtjes maken hun wens om te paren kenbaar door het water in een bepaalde frequentie te laten rimpelen en van die rimpelingen krijgen mannetjes er zin in. Maar de vrouwtjes doen het niet met elk mannetje dat zich aandient. De keus van vrouwtjes is van levensbelang. Mannetjes die niet voldoen jagen ze weg. Toch hebben mannetjes zo hun trucs. Ze hebben grijpantennes ontwikkeld die perfect van vorm zijn om de kop van het vrouwtje vast te houden. Het mannetje komt van achteren op haar af, klemt zich goed vast en kiept haar en zichzelf ondersteboven. Met zijn achterpoten brengt hij hun lijven in positie. Als hij zover weet te komen, staakt zij haar verzet. Hij is de ware. Een van de waren, in elk geval. Ze paart diverse keren per dag en lijkt mannetjes tegen elkaar uit te spelen.

Dit is geen allegorie van de menselijke paring; het is een illustratie, eerder een parallel dan een parabel. De keus van de vrouw is ook bij

de mens cruciaal, al hebben mannen geen grijpantennes ontwikkeld. Wel verleidingsstrategieën, waaronder romantiek, geduld, aandringen, cadeaus, hulp, complimentjes, discussie, beloften, dreigementen, familiale invloed en bedrog. Mensenvrouwen nemen zichzelf in bescherming met scepsis, sociale allianties en de neiging de boot af te houden en mannen in het ongewisse te laten. De man die het verbale spel het beste speelt heeft gewoonlijk vooraf zichzelf overtuigd en je zou kunnen zeggen dat een mensenpaar (anders dan de schaatsenrijdertjes, die dit fysiek doen) emotioneel voor elkaar omkiept. Soms gebruiken mannen geweld. Daarbij vertrouwen ze op superieure fysieke kracht, vergaard in een eeuwenlange competitie met andere mannen voor die heel kieskeurige vrouwen.

Vrouwen concurreren natuurlijk zelf ook, met mannen en onderling, eveneens met vaardigheden die al zeer lange tijd zijn aangescherpt. Maar door de noodzaak tot voortplanting, met alle risico's en nadelen van dien, zijn ze relatief nuchter gebleven; mannelijke listen worden gewantrouwd. In bijna de hele geschiedenis van de seksuele voortplanting stond het vrouwtje meestal aan de zijlijn terwijl de mannetjes fysiek of anderszins om haar streden. Vrouwtjes weten dat ze de levenslange metgezel niet altijd kunnen onderscheiden van de spermadonor, en bij veel soorten is één goede spermacel het enige wat ze willen. Maar ook zij moeten zich voortplanten en dat betekent onzekerheid verdragen en op eventualiteiten voorbereid zijn. Het probleem voor ons mensen is dat de concurrerende fratsen van mannen en onmetelijk lange tijden waarin zij hun wil aan vrouwen hebben opgelegd een wereld hebben geschapen die door hun rivaliteit gevaar loopt. Misschien moeten we het de vrouwelijke soort, hetzij van de schaatsenrijdertjes, hetzij van de mens, maar vergeven dat ze met een matte zucht terugblijkt naar die ene stammoe-der die het allereerste exemplaar van de mannelijke soort baarde.

Vrouwen hebben altijd moeten vechten voor gelijkheid, ook nadat wij mensen geëvolueerd waren tot kleine eenheden van jager-verzamelaars. Maar naarmate de culturele evolutie vorderde werd het erger. Met de opkomst van wat we graag 'de beschaving' noemen bracht de superieure spierkracht van de man een uitgebreide militaire, economische en politieke samenzwering tot stand die hem in staat stelde vrouwen van leidersrollen uit te sluiten. Jaloezie vanwege het vermogen van de vrouw om seks – en belangrijker nog, leven – te schenken bracht mannen er

millennialang toe werelden op en tegen hen te bouwen. Of zoals Camille Paglia het zegt in *Het seksuele masker*: ‘De man zag zich gedwongen tot mannavriendfchappen en het patriarchaat vanwege zijn geduchte besef van de macht van de vrouw.’³ Aantrekkelijke mythen over de Amazonen zijn niet meer dan mythen. Alleen vrouwen die door hun vader, zoon of echtgenoot de scepter van de macht kregen aangereikt konden ermee zwaaien en dan nog alleen maar tijdelijk. Zelfs in matri-lineaire samenlevingen lag de meeste macht bij de man. Dat leidde tot tien millennia waarin we de helft van het beste talent van het menselijk ras hebben verspild. Spierkracht was belangrijk in die honderd eeuwen, maar terwijl mannen sterker waren, moesten ze toch wetten maken die vrouwen onderdrukten, want op een werkelijk gelijkwaardig speelveld zal de vrouw steevast succesvol competitie voeren en heel vaak winnen.

Dat is de andere betekenis van het citaat van De Beauvoir dat ‘het vrouwenvraagstuk altijd een probleem van de man [is] geweest’. Ik ben het niet met haar eens dat alle verschillen tussen mannen en vrouwen cultureel bepaald zijn, maar evengoed onderschrijf ik volledig dat de meeste verschillen die we in de loop van de geschiedenis zien zijn veroorzaakt door de overheersing van de man en de onderdrukking van de vrouw. De geschiedenis wordt door overwinnaars geschreven en in de strijd tussen de seksen komen mannen al eeuwenlang als overwinnaar uit de bus; natuurlijk hebben zij de vrouw neerwaarts gedefinieerd en een ‘wezenlijke’ minderwaardigheid van de vrouw bedacht en naar voren geschoven als onderdeel van de vrouwelijkheid zelf. Dat is het deel dat helemaal niet inherent is aan de biologie; het is eerder een letterlijk door mannen geschapen mythe.

Maar het einde van duizend jaar mannelijke dominantie is in zicht. Glazen plafonds gaan aan gruzelementen, talloze scherven lichten op; in alle domeinen van het leven beklommen vrouwen de mannelijke piramiden van de macht. Zelfs in de meest seksistische samenlevingen van deze wereld vormen vrouwen en meisjes een fundamenteel subversieve groep die, terwijl de communicatietechnologie hun de vrijheden van andere vrouwen toont, de eeuwenoude laatlunkendheid van de man zal ondermijnen en hun het heft in handen zal geven van de meerderheid die ze zijn.

Hoe vrijer en beter opgeleid meisjes en vrouwen zijn, hoe minder kinderen ze hebben; de man is een bewezen sta-in-de-weg bij geboorte-

bepierking. Zelfs in de armste landen krijgen vrouwen dankzij de toenemende beschikbaarheid van vrouwenstemrecht, gezondheidszorg, microkrediet en spaarprogramma's zeggenschap over hun eigen toekomst. Zodra zij het voor het zeggen hebben, worden de gezinnen kleiner en minder arm. Het wordt met het jaar duidelijker dat een hulpdollar in de derde wereld het beste kan worden besteed aan het opleiden en mondig maken van vrouwen en meisjes. Met velerlei resultaat.

Door bij het krijgen van kinderen kwantiteit te vervangen door kwaliteit red je niet alleen vrouwen en ook niet alleen zwakke, tegen de armoede opboksende landen. Je redt er de planeet zelf mee en maakt die bewoonbaar voor onze soort. De noodzaak voor allerlei soorten geweld zal er enorm door afnemen; die afname is al gaande. Mannelijke dominantie heeft elk nut overleefd dat ze vroeger eventueel heeft gehad. Misschien heeft ze in het succes van onze soort tot dusver een rol gespeeld, maar nu is ze een obstakel. De vrouw het heft in handen laten nemen is de volgende stap in de menselijke evolutie, en omdat wij schepsels met unieke gaven zijn, kunnen we besluiten deze stap te helpen verwezenlijken.

Mensen vragen me waarom ik, een man, een boek als dit schrijf. Ten eerste heb ik twee dochters en een stiefdochter die intussen volwassen zijn. Ik hou erg veel van hen. Ik moet niets hebben van de manier waarop de kaarten door de geschiedenis heen in hun nadeel zijn geschud. Ik wil mijn eigen kleine bijdrage leveren aan het verbeteren van de wereld waar zij in moeten leven. Ik heb ook een zoon. Van hem hou ik ook. Hij hoort niet bij de minderheid die vrouwen uitbuit. Maar ik wil dat hij, net als mijn dochters, in een wereld leeft die gelijkheid voorstaat. Ik wil ook dat ze begrijpen dat er sekseverschillen zijn waar de cultuur niet de hand in heeft gehad maar die fundamenteeler zijn, geworteld in evolutie en biologie. Ik wil niet dat een van mijn vier kinderen – of de honderden studenten die ik elk jaar heb of jongeren of mensen in het algemeen – leeft met het grote nadeel dat dit feit hun is ontgaan. Wat vrouwen betreft, vooral jonge vrouwen, in het bijzonder mijn dochters: ik wil niet dat ze mannen haten of vrezen, maar ik wil dat ze begrijpen dat mannen vaak niet zijn wat ze lijken. Ook vrouwen zijn niet altijd wat ze lijken, maar ze zijn niet zo gevaarlijk.

Ten tweede hebben veel vrouwen boeken geschreven waarin ze uit-

leggen wat er mis is met mannen en wat mannen in de loop van de geschiedenis hebben gedaan om vrouwen te kwetsen. Het feminisme zelf is grotendeels een verkondiging van de onrechtvaardigheden die mannen vrouwen hebben aangedaan. Het verkondigt inderdaad ook dat een van die onrechtvaardigheden is dat mannen vrouwen in de loop van die geschiedenis hebben ondergewaardeerd, zelfs consequent hebben gelogen over wat vrouwen kunnen. Vrouwen zijn dus zonder meer superieur aan wat mannen al vele millennia over hen beweren. Toch kan een vrouw die een boek schrijft over waarom vrouwen superieur zijn aan mannen uiteraard worden verweten – hoe onterecht ook – dat ze feiten die haar zaak niet steunen weglaat. Hoe gedegen haar bewijsvoering en argumentatie ook zijn, er komt een man die zegt dat ze alleen haar eigen tekortkomingen uitvent. Volgens mij levert een man die oprecht hetzelfde kan zeggen én aantonen een ander soort bijdrage, alleen al omdat hij een man is. Ik ben een man die zonder spijt betoogt dat vrouwen gemiddeld en alles bijeen beter zijn dan mannen, en wat ik daarmee bedoel ga ik heel gedetailleerd beschrijven. Wat ondubbelzinnig in het voordeel van mannen gezegd kan worden, is dat ze hebben geprobeerd vrouwen tegen andere mannen te beschermen (vooral voor hun eigen doeleinden en, onontkoombaar, veelal tevergeefs) en dat ze veel meer hebben bereikt op het gebied van exploratie, uitvinding, ontdekking, creativiteit en leiderschap: een gegeven dat uiteraard niet los gezien kan worden van hun eeuwenoude, chronische en stelselmatige weigering om vrouwen deze dingen te laten proberen.

Ten derde heb ik meer dan veertig jaar lang gedoceerd en geschreven over biologische en medische antropologie. Mijn werk concentreerde zich op wetenschappelijke benaderingen van de menselijke natuur en op de evolutionaire, biologische en culturele fundamenteën van de kindertijd. Ik heb twee jaar onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van baby's en kinderen en andere aspecten van het leven van jagers en verzamelaars in de Kalahari in Botswana en ik heb veel respect voor de rol van de cultuur, maar deze ervaring en vele andere hebben me geleerd dat niet alles uit cultuur kan worden verklaard, vooral niet waar het om sekseverschillen gaat. Ik heb echter ook geleerd dat vrouwen zich in de meest basale menselijke samenlevingen staande wisten te houden, wat hun op allerlei manieren veel beter afging dan in de grote beschavingen die erna zijn gekomen.

In de praktijkjaren van mijn geneeskundestudie heb ik gezien hoe de verschillen tussen mannen en vrouwen op verschillende manieren uitmondten in ziektebeelden, en terwijl mannen en jongens voor de meeste ziekten bevattelijker waren, kwamen vrouwen en meisjes in de ziekenhuizen en klinieken waar ik mijn coschappen liep daar meestal terecht door wat hun door mannen was aangedaan, waaronder fysiek geweld, verkrachting, ongewenste zwangerschap en soa's. Ik assisteerde ook bij de behandeling van mannelijke slachtoffers van geweld door mannen; daar zijn trouwens overwegend mannen het slachtoffer van. Het belangrijkste zijn de vijfendertig bevallingen die ik heb gedaan; ze horen bij de inspirerendste ervaringen van mijn leven en hebben me een onuitwisbare indruk bezorgd van de moed en kracht van de vrouw.

Zulke verschillen zijn vaak cultureel. Maar alles wat ik over het onderwerp weet zegt me dat het gedrag en de psychologie van meisjes en jongens, vrouwen en mannen, duurzame verschillen kennen die fundamenteeler zijn, die biologisch zijn. Eerst zal ik betogen dat genderidentiteit in wezen iets biologisch is, iets wat al aan het begin van het leven vaststaat, of die identiteit nu mannelijk is of vrouwelijk of een van de vele interessante varianten die niet zomaar een van die twee etiketten kunnen krijgen. Toch zijn de meeste mensen op min of meer geloofwaardige wijze mannelijk of vrouwelijk. Waarom? Voor het antwoord moeten we naar een pril moment in de geschiedenis van het leven om te zien hoe en waarom cellen die zich asexueel voortplanten – vrouwelijke cellen dus – de mannelijke hebben uitgevonden. We gaan ook kort de seksuele variëteiten bij diersoorten langs en bekijken hoe sommige heel complexe dieren erin zijn geslaagd het opnieuw zonder mannetjes te stellen. Al doende zullen we het seksuele conflict – dus zowel concurrentie tussen de seksen als binnen de eigen sekse – opvatten als onontkoombaar en fundamenteel voor het leven.

We kijken naar vogels, zoogdieren en vooral primaten – onze verwanten – waarbij het conflict uitmondt in vrouwtjes die mannetjes domineren, andere waarbij het omgekeerde het geval is en weer andere waarbij de macht van de seksen netjes in evenwicht is. Dit helpt ons te begrijpen wat er in de evolutie van de mens is gebeurd en in het bijzonder het feit dat in bijna het hele tijdperk van jagers en verzamelaars – bijna de hele menselijke geschiedenis dus – de relaties tussen de seksen gelijkjer waren dan naderhand. Dit geeft ons een basis om de toekomst op te bouwen.

Dan komen we bij het donkerdere deel van de geschiedenis, de duizenden jaren waarin oorlog en oorlogsvoorbereidingen de overhand hadden in het maatschappelijk streven van de mens. Dit, in combinatie met veel grotere bevolkingsconcentraties, stelde de man in staat coalities te vormen die voor het eerst de vrouw volledig buitensloten door haar uit het publieke domein te verwijderen en terug te zetten naar een particuliere ruimte. In dit langdurige deel van de geschiedenis werden grote aantallen mannen gedood door mannen die zich vervolgens de vrouwen van de overwonnen vijand toe-eigenden, met weinig beperkingen aan het aantal vrouwen dat een machtig man voor zijn eigen doeleinden op het gebied van seks en voortplanting kon gebruiken. De latere opkomst van de monogamie, die we zullen proberen te verklaren, vormde aanvankelijk slechts een bescheiden belemmering voor het streven van machtige mannen naar zeggenschap over de vrouw. Maar toen, ruim twee eeuwen geleden, was de stem van de vrouw weer op een substantiele manier te horen.

Daar aanbeland leggen we de draad van de geschiedenis even weg om terug te gaan naar de cultuur en fysiologie van sekseverschillen en de ontwikkeling daarvan. Dit keer concentreren we ons echter meer op gedrag en minder op identiteit, meer op het lichaam en minder op de geest. Onze toetssteen is een klassiek boek dat halverwege de vorige eeuw is geschreven door de antropoloog Ashley Montagu, *De natuurlijke superioriteit van de vrouw*, dat een belangrijke tekst werd voor de tweede golf feministen. Maar ik zal aantonen dat wij in onze nieuwe eeuw zelfs nog meer vertrouwen mogen stellen in de these van dat boek, niet in de laatste plaats dankzij de vorderingen van de hersenwetenschap in de afgelopen tien jaar. Ik zal ook vertellen over hedendaags onderzoek naar hoe moderne mannen en vrouwen verschillen in experimentele situaties waarin vooroordelen, onverdraagzaamheid, groepsidentiteit en bereidheid om ten oorlog te trekken worden getest, en in overzichten, observaties en economische analyses van seksueel gedrag. Dit onderzoek toont aan dat de manieren waarop mannen in de eenentwintigste eeuw denken en doen consistent zijn met de lange stroom van geweld en seksuele uitbuiting door mannen in de geschiedenis, maar dat mannelijke hebbelikheden vandaag de dag vaak langs minder gevaarlijke paden worden geleid.

Dan nemen we onze geschiedenisdraad weer op in de moderne tijd

en lopen de enorme stappen na die door de vrouw zijn gezet en het verschil dat vrouwen maken terwijl ze op allerlei terreinen van het leven aan invloed winnen. Maar we moeten ook kijken naar de belemmeringen van die voortgang, vooral in ontwikkelingslanden, waar veel problemen met mannen die door vrouwen in de geïndustrialiseerde landen deels zijn overwonnen nog een enorme belasting vormen. Ik zal laten zien hoe er op dat gebied vorderingen worden gemaakt en hoe we die trend overal kunnen versnellen door onze soort te transformeren en alles in gereedheid te brengen voor de volgende evolutionaire stap voorwaarts.

Tot slot leg ik uit hoe de wereld anders en beter zal zijn als vrouwen een gelijke, zo niet overheersende, rol hebben in het bestieren ervan. Dit vloeit logisch voort uit al het voorgaande: als je er eenmaal van overtuigd bent dat mannen en vrouwen fundamenteel verschillend zijn (ook als je het idee dat vrouwen superieur zijn afwijst), moet je wel geloven dat een algemeen verbreide opkomst van de vrouw naar alleen al een status die gelijk is aan die van de man de manier waarop de wereld draait op veel manieren spectaculair zal veranderen; de wereld beter zal maken, naar mijn idee. Deze voorspelling staat los van het feit dat het geringe aantal vrouwen dat tot nu toe de top heeft bereikt de wereld nog niet bijster veel heeft veranderd of, in sommige gevallen, niet eens zo heel anders is gebleken dan de man. En we hoeven ons niet alleen maar in te denken hoe het allemaal anders zal worden, want de voornaamste resultaten worden al door de wetenschap voorspeld. Jongens en mannen zullen het misschien niet makkelijk hebben met omschakelen, maar uiteindelijk zal de nieuwe wereld voor iedereen beter zijn.

Van de vier hoofdbestanddelen van mijn betoog zal dus het idee dat belangrijke aspecten van het verschil tussen mannen en vrouwen voor wat betreft identiteit en gedrag hun basis hebben in de biologie veel feministen boos maken; het idee dat deze verschillen en de strijd tussen de seksen diepgeworteld zijn in de evolutie zal veel van mijn landgenoten boos maken die (ondanks alle wetenschappelijke bewijzen) geloven dat er nooit een evolutie is geweest; het idee dat vrouwen superieur zijn aan mannen zal flink wat mannen boos maken, evenals diverse heel goede mensen van beide seksen die zich op dit moment (terecht) zorgen maken over jongens; en het idee dat het succes van vrouwen nu onafwendbaar is zal diegenen boos maken die (in weerwil van de feiten van de geschie-

denis) vinden dat de positie van de vrouw net zo slecht is als ze altijd al is geweest en alleen maar nog slechter wordt.

Je zou kunnen zeggen dat dit boek iets heeft om bijna iedereen boos te maken. Maar het zal de inspanning waard zijn wanneer het er in minieme mate toe bijdraagt dat vrouwen alsnog hun rechtmatige plaats innemen, en wanneer ik een enkeling kan overtuigen dat de wereld, als dat gebeurt, beter zal zijn dan ze in het verleden is geweest. Het is niet het einde van de man, maar het einde van de overheersing van de man, en binnenkort is het zover.